

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy
na rokovanie HSR SR dňa 23.9.2024

Lex konsolidácia

1. Postoj APZD

APZD berie predložený materiál na vedomie, pričom k návrhom opatrení nižšie uvádza svoje stanovisko.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

Návrh ďalšieho balíčka konsolidačných opatrení bol predstavený vládou SR v utorok 17.9.2024 na tlačovej konferencii a v stredu 18.9.2024 boli už opatrenia schválené na rokovaní vlády SR.

V stredu počas tlačovej konferencie po rokovaní vlády predstavené ďalšie zmeny.

Navrhované opatrenia neboli v rámci prípravy prediskutované so sociálnymi partnermi, ani s inými odborníkmi alebo analytikmi zo súkromnej sféry. Prijímanie takto zásadnej legislatívy bez konzultácie so sociálnymi partnermi považujeme za neprijateľné.

Výška konsolidácie

- Celková suma konsolidačných opatrení je až 2,7 mld. eur, vďaka tomu má deficit budúci rok klesnúť na 4,7 % HDP.
- Podľa mediálnych informácií však na ozdravenie financií postačuje 1,7 mld. eur medziročne.
- Zvyšok (1 mld. eur) chce vláda použiť na „riziká, resp. iné priority“.

Komentár APZD ku konsolidačnému balíčku ako celku:

a) **Aký je zámer vlády SR o využití približne 1 mld. eur?** Keďže konsolidácia bude musieť pokračovať aj v ďalších rokoch, bolo by vhodné využiť prijaté opatrenia v čo najväčšej miere na trvalé ozdravenie verejných financií. Vyšší výber dnes nie je spojený so žiadnou víziou vlády ani príslubom lepšieho hospodárenia s verejnými financiami.

b) **V konsolidácií výrazne prevládajú daňové opatrenia oproti úsporám vo výdavkoch štátu:**

- 96 % nové daňové opatrenia,
- 4 % úspora na strane výdavkov štátu.

Pre porovnanie návrh konsolidácie predstavenej úradníckou vládou v roku 2023 v celkovom objeme viac ako 9 miliárd eur navrhoval prerozdelenie v pomere 41 % v prospech úspor vo výdavkoch a 59 % v daňových opatreniach. Na šetrení by sa mal proporčne podieľať každý – štát, podnikateľský sektor a občania.

c) **Jednoduchším a čistejším riešením by bolo nahradiť všetky konsolidačné opatrenia jedným opatrením - zvýšením DPH na 24 – 25 % na obdobie nasledujúcich dvoch - troch rokov.** Následne by sa základná sadzba dane ustanovila opätovne na 20 %.

d) **Alternatívne stačí zaviesť iba jednu daň – daň z hazardných transakcií.** Objem hazardných stávk na Slovensku dosahuje viac ako 22 miliárd ročne. Zavedením dane z hazardných transakcií napríklad vo výške 5 % môže priniesť do štátneho rozpočtu 1 miliardu eur. Napríklad Poľsko má túto daň vo výške 12 %. Daň nepredstavuje žiaden zásah do podnikateľského sektora, ekonomickej aktivity krajiny, ani do vreciek občanov. Navyše pôjde o zdanenie podobne spoločensky škodlivej externality ako fajčenie a alkohol.

3. ZÁVAŽNEJŠIE OPATRENIA Z POHĽADU PRIEMYSLU

A. Zmeny v sadzbách DPH (čl. VII zákona lex konsolidácia)

Vláda sa chystá zaviesť 3 sadzby DPH: základná sadzba 23%, znížená sadzba 19% a znížená sadzba 5%.

I. **Zvýšenie základnej sadzby dane z pridanej hodnoty z 20 % na 23 %:**

- Vzhľadom na nepredvídateľné dopady, ktoré prinesú ostatné konsolidačné opatrenia, **navrhujeme nahradiť všetky konsolidačné opatrenia jedným opatrením, a to zvýšením DPH na 24 % - 25 % na obdobie nasledujúcich dvoch - troch rokov.** Uvedené opatrenie by bolo jednoduchšie a čistejšie a na prechodné obdobie prispelo k zníženiu schodku. Následne by sa základná sadzba dane ustanovila opätovne na 20 %.
- Zároveň sme názoru, že štát má už dnes v rukách relevantné nástroje, ktoré mu môžu pomôcť pri kontrole a správnom výbere daní. Kontrolný výkaz DPH však v niektorých konkrétnych prípadoch nefunguje. Uvedené je potrebné zo strany štátu riešiť **a znížiť tak na čo najmenšiu mieru výpadky vo výbere daní bez zavádzania nových daní zatažujúcich podnikateľské prostredie.**
- V neposlednom rade máme obavu zo zvýšenia dane pre športoviská, športové zariadenia a ďalšie služby v športe, ktoré pocítia negatívny dopad vo forme zvýšenia DPH z 10 % na 23 %.

II. **Zníženie DPH pre ostatné potraviny z 20 % na 19 %:**

Zároveň žiadame zaradiť pivo (ČZ CN) 2203 do sadzby 19 % medzi štandardné potraviny (nie „nepotravinové DPH“).

Pivo je prírodným, fermentovaným nízko alkoholickým nápojom, z ktorého viac ako polovica spotreby je vyrábaná priamo na Slovensku. Pestovaním sladovníckeho jačmeňa sa zaoberajú stovky slovenských poľnohospodárov, od ktorých ho prakticky všetok odoberajú a spracovávajú slovenské sladovne. Ten spracovávajú slovenské pivovary (102), ktoré zároveň produkujú tisícky pracovných miest, pretože jediné pracovné miesto v pivovare vytvára až 14 pracovných v ekonomike. Produkcia piva je jednou z posledných kompletných potravinových vertikál na Slovensku a sladovnícko-pivovarnícky sektor je štvrtým najvýznamnejším v slovenskom potravinárstve.

Pivovarnícky sektor bol v rámci konsolidácie už významne zasiahnutý zavedením dane zo sladených nealkoholických nápojov, pričom až 24 % produkcie piva na Slovensku tvorí nealkoholické pivo. Žiadame preto o zaradenie piva (ČZ CN 2203) do skupiny potravín s 19 % DPH.

III. Ostatné zmeny v DPH

- a) vybrané potraviny z 10 % na 5 %,
- b) elektrická energia z 20 % na 19 %,
- c) gastro z 10 % na 5 %,
- d) podporu nájomného bývania zostáva 5 %,
- e) lieky a zdravotnícke pomôcky z 10 % na 5 %,
- f) učebnice z 10 % na 5 %.

Na opatreniach v bode I. a II. **štát vyberie sumu vo výške 1 019 mil. eur.**

IV. Daň z finančných transakcií pre firmy a FO - podnikateľov: (zákon o dani z finančných transakcií)

- **Sadzby transakčnej dane budú 0,4 % za bankovú transakciu, maximálne 40 eur a 0,8 % za výber hotovosti z bankomatu alebo v banke.** Vláda chce takto získať ešte 690 miliónov eur navyše.
- **Finančné transakcie, ktoré budú podliehať dani** sú bankové prevody, výber v hotovosti, nákup cenných papierov, splátky úrokov z úverov, provízie a poplatky.

Postoj APZD:

- Uvedené opatrenie predstavuje obrovský **zásah do podnikania a výberu daní na Slovensku** a je krokom späť v oblasti bezhotovostného platobného styku.
- Prinesie výrazne negatívny vplyv na podnikateľské prostredie, ktoré už dnes bojuje s byrokraciou a vysokým daňovo-odvodovým zaťažením - ďalšie zvýšenie finančných nákladov podnikateľských subjektov (popri zvýšení základnej sadzby dane, zvýšenia DPPO pri zisku nad 1 mil. eur a i.), čo v končnom dôsledku **zniži konkurencieschopnosť slovenských podnikateľov** a môže spôsobiť odchod viacerých podnikov zo Slovenska.

- Je rovnako pravdepodobné, že toto dodatočné finančné zaťaženie bude, vzhľadom na napätú nákladovú situáciu, prenesené do cien výrobkov a služieb. Dospejeme tak k ďalšiemu znevýhodneniu slovenských podnikateľov, čo povedie Slovensko k nižšiemu ekonomickému rastu a dobiehanie ekonomickej úrovne krajín EÚ bude ešte náročnejšie.

Požadujeme preto od navrhovanej dane ustúpiť, prípadne minimálne vykonať nasledovné zmeny v návrhu zákona:

- a) **V § 4 ods. 2 návrhu zákona doplniť aj platby v súvislosti s poskytnutím financovania (úver, lízing) minimálne v rozsahu istiny.**

Odôvodnenie: Pri poskytnutí financovania dôjde k zdaneniu 2-krát. Raz na strane financujúceho subjektu a druhý krát na strane podnikateľa. Istina je tak v konečnom dôsledku zdanená 2-krát. Navrhujeme doplniť, že transakcie, ktoré predstavujú úhradu úveru alebo leasingového financovania nie sú predmetom dane.

- b) **V § 4 ods. 2 návrhu zákona doplniť aj platby pre zamestnanca (mzdy, stravné, odstupné...) a clo.**

Odôvodnenie: Bez navrhovaného doplnenia bude transakčná daň predstavovať pre zamestnávateľov ďalšie zvýšenie nákladov na zamestnancov. Navrhujeme preto platby súvisiace so mzdami od tejto dane oslobodiť.

- c) **V § 4 ods. 2 návrhu zákona doplniť aj platby, ktoré súvisia s prevodmi medzi účtami daňovníka v dvoch rôznych bankách (aj zahraničných).**

Odôvodnenie: Ak si daňovník len presúva finančné prostriedky medzi svojimi účtami, nemal by byť za to zdanený, a to ani v prípade presunov zo svojich účtoch vedených v zahraničných bankách. Ide o výrazné obmedzenie riadenia likvidity v rámci podniku. Riešením by mohlo byť napríklad povinné uvádzanie určitého znaku pri prevode, aby banka, v ktorej je prevod vykonaný, vedela automatizovane spracovať prevod bez uplatnenia dane.

- d) **Navrhujeme zmeniť zdaňovacie obdobie podľa § 9 ods. 3 návrhu zákona pri platiteľoch podľa § 3 ods. 3, body 3 a 4 z navrhovaného mesačného intervalu na kalendárny rok.**

Odôvodnenie: Daňovník s účtom v zahraničí je zaťažovaný ďalšou zbytočnou administratívou, ktorá je na mesačnej báze.

e) **Navrhujeme zmeniť minimálnu daň podľa § 8 ods. 1 návrhu zákona z 1 eurocentu na 5,-EUR.**

Odôvodnenie: Všeobecne je v prípade daňových zákonov stanovená minimálna daň na 5,-EUR, a to z dôvodu ochrany pred zbytočnou administratívou.

f) **V § 4 ods. 2 návrhu zákona doplniť aj platby v súvislosti s revolvingovými úvermi.**

Zdaňovanie revolvingových úverov - denné, týždenné, mesačné čerpanie bude vždy zdanené? Otočenie úveru znamená splatenie a znovunačerpanie toho istého úveru. Navrhujeme tieto transakcie vyňať z predmetu dane.

g) **V § 4 ods. 2 návrhu zákona doplniť aj platby v súvislosti s poskytnutím kontokorentov.**

Bežný úverový nástroj na krytie krátkodobého poklesu likvidity a preklenutie náročnejšieho obdobia spoločností alebo pri mladých spoločnostiach. Navrhujeme tieto transakcie vyňať z predmetu dane.

h) **V § 4 ods. 2 návrhu zákona doplniť aj platby v súvislosti s cashpoolingovými účtami v rámci skupiny.**

Každý deň dochádza ku účtovnému stiahnutiu financií do hlavného účtu, ak sa bude zdaňovať každý takýto pohyb náklady na jeden účet budú cez 10 000 € ročne. Naruší sa tak efektívnosť spoločností vo využití vlastných zdrojov skupiny. Navrhujeme tieto transakcie vyňať z predmetu dane.

V. **Zdanenie veľkých firiem – zvýšenie sadzby dane z 21 % na 22 % pre firmy so zdaniteľným príjmom nad 1 milión eur (pôvodne bolo avizované nad 5 miliónov eur)**

Zvýšenie sadzby dane pre veľké firmy prinesie štátu 163 mil. eur. Na tomto mieste však chceme upozorniť, že po znížení obratu na 1 milión eur zasiahne daň aj malé a stredné firmy.

Postoj APZD: Firmám, ktorým sa darí, budú opätovne týmto opatrením zvýšené finančné náklady, popri ďalších povinnostiach a novej transakčnej dani. Prinesie to nie len zhoršenie podnikateľského prostredia, ale aj zníženie atraktivity investovania na Slovensku pre zahraničné firmy a môže spôsobiť odchod viacerých firiem do zahraničia.

VI. **Zvýšenie stropov pri sociálnych odvodoch vysokopríjmových zamestnancov (zo 7 na 11 násobok priemernej mzdy)**

V prípade vysokokvalifikovaných zamestnancov sa zavádza **ďalšie zvýšenie daňovo-odvodového zaťaženia práce**. Opatrenie bude mať za následok **ďalšie zníženie atraktivity Slovenska**

pre investorov, ako aj odliv vysokokvalifikovaných odborníkov do zahraničia. Posilníme tým len odchod práve tej skupiny zamestnancov, ktorá je schopná vytvárať pre Slovensko vysokú pridanú hodnotu.

Sociálne poistenie obvykle spojené aj s limitáciou poskytovaných dávok. Opatrením dosiahneme to, že ten, kto do systému bude prispievať viac bude v pomere z neho čerpať menej. A naďalej ten, kto do neho vnáša menej získa z neho viac (napríklad minimálne dôchodky).

Náš maximálny vymeriavací základ pre účely sociálneho poistenia je už dnes v priemere o tretinu vyšší ako v okolitých krajinách. Jeho zvýšením v spojení s vysokým daňovým a odvodovým zaťažením doslovne vyháňame vysokokvalifikovanú pracovnú silu zo Slovenska.

Postoj APZD: Navrhujeme, aby sa výpočet dôchodku upravil tak, aby osobám s vyššími príjmami vychádzali dôchodky aspoň vo výške 60 – 70 % ich mzdy.

4. MENEJ ZÁVAŽNÉ OPATRENIA Z POHĽADU PRIEMYSLU

Popri zavedení vyššie uvedených konsolidačných opatrení, ktoré budú mať za následok zásadné zvýšenie finančného zaťaženia podnikateľských subjektov sa navrhujú aj nasledujúce opatrenia, ktoré budú mať, predpokladáme, menej závažný dopad na podnikateľské prostredie a priemysel:

A. Zvýšenie cien diaľničnej známky (nariadenie vlády SR o výške úhrady diaľničnej známky)

- a) Ročná diaľničná známka - zo 60 eur na 90 eur,
- b) Mesačná diaľničná známka zo 17,00 eur na 17,10 eur,
- c) 1-dňová diaľničná známka z 5,4 eur na 8,10 eur.

- Znižuje sa 10-dňová diaľničná známka z 12 eur na 10,80 eur.
- Vláda si od tohto opatrenia sľubuje prilepšenie vo výške 45 mil. eur.
- Opatrenie berieme na vedomie. Prinesie ďalšie negatívne finančné zaťaženie nie len pre podnikateľov, ale aj občanov, napriek do dnes nedobudovanej sieti diaľnic na Slovensku. Preto je na mieste otázka, či budú príjmy z tohto opatrenia, aj následne použité na dobudovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry, ktorá je tak žiadúca.

B. Upravuje sa výška a podmienky nároku na daňový bonus na dieťa – adresnosť

Vyklesávanie nároku na daňový bonus na dieťa pre dobre zarábajúce skupiny obyvateľstva (od 2 480 eur do 3 632 eur, nad 3 632 eur strata nároku na daňový bonus na dieťa plus strata nároku pre osoby nad 18 rokov). Zmeny v daňovom bonuse na dieťa prinesú do štátnej pokladnice 170 mil. eur. Opatrenie smeruje rovnako proti ľuďom s vyššími príjmami a môže prispieť k ich odchodu z republiky.

C. Zvýšenie dane z motorových vozidiel pre osobné vozidlá podnikateľov, zvýšenie mýta pre nákladné vozidlá a zníženie dane z motorových vozidiel pre nákladné vozidlá na minimálnu sadzbu

Opatrenie smeruje k zvýšeniu cien pre zákazníka – podniky aj občanov. Forma realizácie opatrení nie je súčasťou predstaveného Lex konsolidácia.

D. Zvýšenie osobitného odvodu pre energetické firmy.

Osobitná sadzba odvodu bude 0,025. Navrhuje sa osobitná sadzba pre celý energetický sektor zahŕňajúci tak výrobcov, ako aj distribútorov energie, pričom táto nová sadzba sa prvýkrát použije

na odvodové obdobie začínajúce po 31. decembri 2024. Je predpoklad, že sa premietne do cien zákazníka a teda aj na občanov.

E. Zavedenie osobitného odvodu aj pre rafinérie.

Navrhuje sa doplnenie ďalšieho odvetvia, ktoré sa považuje na účely zákona o osobitnom odvode za regulovanú činnosť, a to výroba výrobkov z ropy a jej chemického spracovania. Zároveň sa pre toto odvetvie zavádza osobitná sadzba 0,025 ktorá sa prvýkrát použije po 31. decembri 2024. Je predpoklad, že sa premietne do cien zákazníka a teda aj na občanov.

F. Malé firmy - zníženie sadzby DPPO z 15 % na 10 %, pričom sa zároveň zvyšuje hranica zdaniteľných príjmov zo 60 000 na 100 000 eur a Živnostníci - pri zachovaní sadzby dane 15 % sa navrhuje zvýšiť hranicu zdaniteľných príjmov zo 60 000 na 100 000 eur.

Positívna je snaha o podporu malých a stredných podnikov a SZČO. Pozor na sekundárne negatívne faktory. Disproporcيا medzi odvodovým a daňovým zaťažením práce a jednoosobovými s.r.o či SZČO zvyšujeme motiváciu zamestnancov prejsť na model „fakturanta“. V súčasnosti vláda deklaruje záujem riešiť problematiku fiktívnych živností a na druhej strane prijíma legislatívu, ktorá toto správanie posilňuje.

G. Zníženie zrážkovej dane z dividend z 10 % na 7 %.

Opatrenie neguje už zavedené opatrenie z konsolidačného balíčka vlády prijatého v januári tohto roku, ktorým sa zvyšovala zrážková daň z dividend zo 7 % na 10 %.

H. Zmeny v rodičovskom dôchodku prinesú 287 mil. eur.

Zmena formy vyplácania rodičovského dôchodku asignáciou dane (2% neziskový sektor, 2% matka, otec 2%) - prejaví sa v roku 2026. Rodičovský dôchodok sa znižuje na cca 1/10 jeho pôvodnej výšky.

I. Spomalenie valorizácie platov zdravotníkov – usporí štátu 259,00 mil. eur

J. Zvýšenie osobitného odvodu pre mobilných operátorov – prinesie štátu 25 mil. eur.

Zvýšené finančné zaťaženie obmedzí schopnosť sektora investovať do modernizácie technológií, zlepšovaniu dostupnosti dátových služieb či kybernetickej bezpečnosti. Slovensku už dnes zaostáva v digitálnej transformácii. Je predpoklad, že sa premietne do cien zákazníka a teda aj na občanov.